

NAŠE DUHOVNO ŽIVLJENJE

Buenos Aires, 7. julija 1934.

NUESTRA VIDA ESPIRITUAL

Številka 57

Nedeljsko berilo

Berilo sedme pobinkošne nedelje je izbrano iz pisma apostola Pavla Rimljanom 6, 19—23.

Bratje!

Po človeško govorim zavoljo slabosti vašega mesa:

Kakor ste bili dali svoje ude, da so služili nečistosti in razbrzdanosti za hudobijo, tako dajte zdaj svoje ude, da bodo služili pravici za posvečenje.

Ko ste bili sužnji greha, ste bili prosti pravičnosti (1), Kakšen sad ste torej takrat imeli od dejanj, katerih se zdaj sramujete? Njih konec je smrt.

Zdaj pa, ko ste oproščeni greha in ste postali služabniki božji, imate svoj sad v posvečenje, konec pa večno življenje.

Plačilo za greh je smrt, dar božji pa večno življenje v Kristusu Jezusu, Gospodu našem.

(1) Sami ste se oproščevali dolžnosti, ki jih nalaga pravičnost, česar bi ne smeli, zato pa tudi sadu pravičnosti niste mogli prejeti.

Nedeljska misel, ki si jo med tednom večkrat ponovi:

Plačilo za greh je smrt.

Cerkvena kronika

Zakrament svetega krsta je prejel Robert Jožef Uršič, kateremu sta botrovala Ema Švara-Pipán in Viktor Pipán, in kateri tudi želimo vse dobro.

Zakrament svetega zakona sta sklenila Štefanija Bizjak in Nikola Radošević pred pričama Baldomirom Čopi in Antonom Bujič. Bilo srečno!

Zakrament svetega krsta je prejela Lidija Celestina Pahor, kateri sta botrovala Anica Pahor in Jožef Kogoj, in kateri želimo vse najboljše.

Cerkveni koledar

8. julij — sedma pobinkošna nedelja — slovenske božje službe na Paternalu, Avalos 250, po navadi ob desetih dopoldne in ob štirih popoldne. Pri dopoldanski božji službi bomo hkrati slovesno praznovali spomin slovanskih apostolov Cirila in Metoda, in se bomo Bogu in njima s slovesno zahvalno pesmijo zahvalili za milost vere. Cerkveni govor bo v smislu tukajšnjih škofijskih predpisov obravnaval misel: Slovanska apostola in presveta Evharistija.

9. julij — pondeljek — spomin svetega poveljnika Zenona in deset tisoč dvestotih mučencev, rimskih vojakov, ki so bili istega dne poklani zaradi stanovitne vere v Kristusa.

10. julij — torek — spomin sedmerih sinov svete Felice, ki so bili za časa cesarja Antonisa in pod mestnim načelnikom Publijem istega dne do smrti strahotno mučeni zaradi stanovitne vere v Kristusa.

11. julij — sredo — spomin svetega papeža Pija I., ki je bil za časa istega cesarja Antonina do smrti mučen zaradi Kristusa.

2. julij — četrtek — spomin svetega oglejskega škofa Mohorja, kakor nekateri mislijo učenca evangelista svetega Marka, in njegovega dijakona svetega Fortunata, ki sta prva prinesla vero in izobrazbo v naše slovenske kraje, še predno so se naselili po njih Slovenci. Njima v čast in spomin sta bili ustanovljeni obe slovenski književni bratovščini, Mohorjeva družba v Celju in Gorici.

13. julij — petek — spomin tretjega poglavarja katoliške Cerkve, papeža in mučenca svetega Anakleta, naslednika svetega Klementa, ki je vladal Cerkev neposredno za Petrom.

14. julij — sobota — spomin svetega Bonaventura, velikega učenjaka, frančiškanskega redovnika, poznejšega škofa in kardinala, zaradi njegove svetosti in učnosti proglašene za doktorja Cerkve.

15. julij — osma pobinkošna nedelja — slovenske božje službe na Paternalu po navadi. Evangelij

Malo katekizma za naše male

Ko se je porodil Jezus, so v Jeruzalemu prišli modri z Vzhoda in so govorili: "Kje je novorojeni kralj judovski? Videli smo njegovo zvezdo in smo se mu prišli poklonit." Kralj Herod se je prestrašil in je izpraševal velike duhovnike in pismouke, kje se mora Kristus roditi. Ti pa so to vedeli iz svetega pisma in so odgovorili: "V Betlehemu. Iz tega mesta bo prišel vojvoda, ki bo vladal Izraelsko ljudstvo."

Nato je Herod modre poslal v Betlehem in je rekel: "Pojdite in o Detetu skrbno pozvedite. In ko ga najdete, mi sporočite, da se mu pridem tudi jaz poklonit."

Modri so šli. In glej, zvezda z Vzhoda je šla pred njimi, in je obstala nad krajem, kjer je bilo Dete. In modri so stopili v hišo in so našli Dete z Marijo, njegovo materjo. Poklekli so ter ga molili, in mu darovali zlata, kadila in mire.

Bog jih je v spanju opomnil, naj se ne vračajo k Herodu; in vrnili so se po drugi poti v svojo deželo.

Kako so modri z Vzhoda Jezusa počastili?

Modri z Vzhoda so pred Jezusom poklekli ter ga molili.

Kateri praznik nas spominja, da so modri prišli k Jezusu?

Da so modri prišli k Jezusu, nas spominja praznih svetih treh kraljev.

Kdaj obhajamo praznik svetih treh kraljev?

Praznik svetih treh kraljev obhajamo 6. januarja.

Pomni. Modrim je pokazala zvezda, kje je Jezus. Nam kaže, kje je Jezus, luč pred tabernakljem. Tej luči pravimo "večna luč".

Apostolska dela

To je tisti Mozes, ki je rekel sinovom Izraelovim: "Preroka vam bo obudil Bog izmed vaših bratov kakor mene; njega poslušajte." To je tisti, ki je pri množici v puščavi bil z angelom, kateri mu je govoril na Sinajski gori, (56) in z našimi očeti; on je prejel besede življenja, da jih je dal nam, naši očetje pa mu niso hoteli biti poslušni, ampak so ga od sebe pahnili in se v srcu obrnili k Egiptu. Rekli so Aronu: "Naredi nam bogove, ki naj hodijo pred nami! Zakaj ta Mozes, ki nas je izpeljal iz egiptovske dežele — ne vemo, kaj se mu je prigodilo." In naredili so v onih dneh tele, prinesli maliku daritev in se veselili izdelka rok. Bog pa se je od njih obrnil in jih prepustil, da so služili zvezdam, (57) kakor je pisano v knjigi prerokov: (58)

"Ste mi mar prinašali klavne in nekrvave daritve, onih štirideset let v puščavi, hiša Izraelo-

va? Nosili ste šotor Molohov (59) in zvezdo vašega boga Remfama, (60) podobe, ki ste jih naredili, da bi jih molili. Prestavil vas bom onkraj Babilona."

Naši očetje v puščavi so imeli šotor pričevanja, (61) kakor jim je zapovedal Bog, ki je Mozesu rekel, naj ga napravi po podobi, ki jo je bil videl; tega so naši očetje prevzeli in prinesli pod Jezusom, (62) ko so si podvrgli deželo poganov, katere je Bog izgnal izpred obličja naših očetov; tako je bilo do dni Davidovih. Ta je našel milost pred Bogom in je prosil, da bi mogel napraviti bivališče Bogu Jakobove-mu. Toda hišo mu je sezidal Salomon. Najvišji pa ne prebiva v tem, kar napravijo roke, kakor pravi prerok: (63)

Nebesa so mi prestol

(59) Izraelci so skrivaj nosili s seboj skrinjo, v kateri so hranili kip kanaanskega solnčnega boga Moloha.

(60) Remfam — koptsko ime planeta Saturna, ki so ga častili po božje.

(61) Sveti šotor se imenuje "šotor pričevanja", ker so vsi sveti predmeti, ki so bili v skrinji zaveze, pričevali o božji vsemogočnosti.

(62) Jezus je druga oblika za Jozue.

(63) Iz 66, 1. 2.

in zemlja podnožje mojih nog; kakšno hišo mi boste sezidali, pravi Gospod, ali kje je mesto za moj počitek? Ni li vsega tega naredila moja roka?"

Trdovratni in neobrezani na srcih in ušesih, (64) vi se vedno upirate Svetemu Duhu; kakor vaši očetje tako tudi vi! Katerega izmed prerokov niso pregnali vaši očetje? Celo morili so tiste, kateri so napovedovali prihod Pravičnega; in tega ste zdaj izdali in umorili, vi, ki ste sprejeli postavbo po uredbi angelov in se je niste držali."

Ko so to slišali, so se togotili v svojih srcih in z zobmi škripali zoper njega. On pa, ki je bil poln Svetega Duha, je uprl pogled v nebo, videl božje veličastvo in Jezusa, stoječega na desnici božji, in je rekel: "Glejte, vidim nebesa odprta in Sina človekovega, stoječega na desnici božje." Zavpili so pa z močnim glasom, si zatisnili ušesa in vsi hkrati pobijali. (65)

(64) To je, kljub obrezi nič boljši od poganov, nesprejemljivi za dobro misel in besedo.

(65) Ljudstvo je v razjarjenosti prekoračilo dovoljene meje in v naglici zagrešilo umor, za katerega najbrž ni imelo ne dovoljenja od rimske politične oblasti in ne uradnega odobrenja od judovskega velikega zborar.

(56) Mozes je govoril na Sinaju z Bogom samim. Sveti Štefan se tukaj drži judovskega izročila, po katerem so bili pri sinajski zakonodaji posredovanci med Bogom in Mozesom angeli (prim. v. 53; Gal 3, 19; Hebr 2, 2).

(57) Zaradi krivde jih je Bog prepustil, da so postali malikovavci.

(58) Am 5, 25—27.

Vez edinosti ljubezni in miru med kristjani

Še jasneje nam podaja isto misel sv. Izidor iz Sevilje, ko piše:

“Potem primerja sv. Izidor vernike nevernikom:

Eni ko drugi se nahajajo na veliki žitni nji-vi. Toda pšenična zrna se spravijo v žitnice, medtem ko se plevel odstrani. S skrbjo in z delom zrnje zmeljejo in dobe iz njega svetlobelo tvarino, ki je določena, da v obliki kruha hrani človeški rod. Tako se tudi narodi in ljudstva izbirajo iz srede nevernikov, iz srede pleva in se s tem, da se poučijo v krščanski veri takorekoč zmeljejo in postanejo svetlobela tvarina, ki postane na ta način, da se ji primeša v zakramentu sv. krsta in sv. birme vode in olja, duhovno telo Kristusovo. Kakor so torej zrna v kruhu eno, tako naj tudi vsi krščanski narodi in ljudstva živijo v popolni medsebojni ljubezni in soglasju.

Če pa je sv. Evharistija sredstvo, po katerem se s Kristusom najtesneje združujemo, sredstvo, po katerem postajamo posamezniki in postajajo narodi in ljudstva enega srea in enega mišljenja, potem je jasno, da tudi resnični mir, to največjo dobroto na zemlji, najdemo tam, kjer se ljudje pogosto in prav poslužujejo tega zakramenta. Zato molimo v tihi molitvi pri maši v čast presvetemu Rešnjemu Telesu:

“Prosimo te Gospod, podeli milostno svoji Cerkvi darove edinosti in miru, ki jih prineseni darovi skrivnostno predstavlja.”

In na velikonočno nedeljo, torej potem, ko so bili v postnem času s tem kruhom okrepčani vsi verniki, duhovnik zopet moli:

“Vlij nam v duše Gospod duha svoje ljubezni, da bomo vsi, ki si nas nasitil z velikonočnim darom, po tvoji očetovski dobroti enega srea.”

In poobhajilna molitev v sv. maši za cerkveno zedinjenje prosi:

Kakor upodablja to sv. obhajilo, Gospod, ki smo ga prejeli, zedinjenje vseh vernikov v Tebi, tako naj tudi, prosimo Te, v resnici dovrši zedinjenje v Tvoji cerkvi.”

“Podobno moli duhovnik v soboto pred belo nedeljo: “Vlij nam v duše Gospod duha svoje ljubezni, da bomo vsi, ki si nas nasitil z velikonočnim darom po tvoji očetovski dobroti enega srea.”

In vsekokrat tik pred mašnikovim obhajilom moli Cerkve: “Gospod Jezus Kristus, ki si rekel apostolom: “Mir vam zapustim, svoj mir vam dam”, ne glej na moje grehe, ampak na vero svoje cerkve in daj nam po svoji volji

mir in edinost”, na kar si da pri vsaki slovesni sv. maši duhovščina takoimenovani poljub miru.

Najsvetejši zakrament ustvarja soglasje in edinost, zato tudi mir: Mir z Bogom, mir s samim seboj, mir med posameznimi ljudmi, mir med narodi in ljudstvi, torej popoln mir, v kolikor je pač mogoč v tem življenju.

Kakor se zunaj na polju raztresena žitna zrna zbirajo, zmeljejo in postanejo en kruh, ki se spremeni po besedi Gospodovi v njegovo Telo, tako se zbirajo verniki vseh dežel, vseh družabnih slojev v eno samo božjo Cerkve. Verniki vseh narodnosti in stanov in slojev molijo iste molitve in darujejo eno in isto daritev. Tako vsaj je bilo v krščanski starodavnosti: Velika svetovna mesta rimskega cesarstva, Antiohija, Efez, Korint in zlasti Rim so bila zbirališča vseh narodov. Toda ista vera in ista ljubezen do Jezusa Kristusa, je zbirala pri najsvetejši daritvi vernike iz vseh teh različnih pokrajin h eni in isti božji službi. Grk je stal poleg Juda, suženj Onezim poleg Filemona; svojega bogatega gospodarja.

Prav isti prizori se odigravajo zlasti v velikih mestih tudi še današnje dni. Kako neenaki in različni ljudje so se zbrali v katoliške cerkve! Iz podstrešnih sobic so prišli in iz trgovin, iz uradov in kmečkih hiš, iz samostanov in palač. Tu visoko izobražen mož, tam sključena ženica, ki komaj še hodi, spredaj otroci, vojaški, hlapci in gospodarji, učitelji in učenci, vajenci in mojstri, res pestra množica, ki je v istočasni avdijenci pri kralju nebes in zemlje.

Najlepši vzor prave demokracije. Tu vsaj so res vsi enaki. In ta prizor se ponavlja pri vsaki sv. maši posebno pri vsaki zapovedani nedeljski božji službi, pojdite kamor hočete po vsem svetu, v Kino, v Afriko ali v Ameriko ali v Avstralijo, med narode najrazličnejših šeg in jezikov, če boste stopili v cerkev in slišali pred altarjem mašnika govoriti: “Dominus vobiscum... Sursum corda... Sanctus, Sanctus, Sanctus... Pater noster itd., vse je tako, kakor doma, takoj boste vedeli, da ste prišli med brate in sestre po veri, med ude taiste cerkve, ki je tudi vaša mati, da ste prišli v svojo hišo, tja, kjer ste doma, kjer imate svoje pravice, ki Vam ne bodo kračene, da, tako ugodno in prijetno Vam bo pri srečanju, kakor v ljubi domači hiši in družini.

V.

Zakrament presvetega Rešnjega Telesa pa je posebno še zato vez edinosti, ljubezni in miru med kristjani, ker ni samo znamenje, vzornik in zapovednik medsebojne ljubezni, marveč nam daje tudi moč, da moremo prav ljubiti svojega bližnjega.

Gospod Jezus Kristus, ki je tolikrat, zlasti pa pri zadnji večerji opominjal apostole in “vse ki bodo po njih vero sprejeli”, h krščanski ljubezni in edinosti je tudi vedel, da taka popolna edinost presega človeške moči.

Že je odločil sv. Petra za poglavarja apostolov in svoje Cerkve. Toda kako naj sv. Peter in njegovi nasledniki ohranijo edinost pri ta-

ko veliki družini, tako različnih narodov in stanov, ki se bodo združili v eno Cerkve? Prav zato je hotel v zakramentu svetega Rešnjega Telesa sam postati svoji Cerkvi duša in vez edinosti. Vse svoje vernike je hotel na poseben, čudovit način prikleniti nase, se združiti z njimi, tako da še danes ni resničnega kristjana, ki bi večkrat ne prejel zakramenta svetega Rešnjega Telesa, ki je resnično Jezusovo telo in njegova resnična kri pod podobama kruha in vina in bi se po vsej zvezi nekako naravno pretakalo tudi njegovo življenje v vse ude, in res velja: “Ne živim jaz ampak Kristus živi v meni.” Kakor mladike v vinski trti smo. Od nje gre njegovo življenje v nas, življenje milosti se pretaka v naše duše in telo in z njim življenje nadnaravne ljubezni, zato moremo po sveti Evharistiji tudi mi ostati v krščanski ljubezni združeni z bližnjim. “Večje ljubezni ne more nikdo imeti, kakor če da življenje za svoje prijatelje” je rekel svojčas Jezus, in nekaj tega nebeškega ljubezenskega ognja se po sv. obhajilu razlije tudi v naša srea, ker po uživanju njegovega mesa in njegove krvi, postanemo Jezusu podobni, enaki, da tudi mi sami ljubimo svoje brate in sestre z čisto nesebično in požrtvovalno ljubeznijo, ki je tako krvavo žarela na križu in še sedaj žari v sv. Evharistiji. Isti Kristus se združuje z nami vsemi zato, da združi vse s Seboj, da vse zbira v sebi in smo po njem in v njem združeni kristjani tudi med seboj. V Njem smo združeni duhovniki in verniki, bogati in revni, preprosti in učeni, spaja nas eno življenje, veže nas ena ljubezen, zbira nas eno središče, en vir nas napaja učečo in poslušajočo cerkev. Sem se stekajo naša nemirna pota, sem hodimo od svojih najrazličnejših opravil, sem se vračajo naše od strasti drhteče in boječe duše iskat počitka in miru. Tu imamo vir medsebojnega spoštovanja, tu raste naša moč, naša zavest skupnosti, tu raste naše versko perpričanje, da nobena sila, nobena izkušnja ne more škodovati onim, ki so zvezani med seboj po Kristusu Kralju, v zakramentu svetega Rešnjega Telesa resnično pričujočem. Po vrednem prejemanju svetega Rešnjega Telesa se dopolnjuje ona edinost, za katero je Jezus Kristus pri zadnji večerji prosil svojega Očeta: “Da bi bili vsi eno, kakor ti Oče v meni in jaz v tebi”. En kruh in eno telo smo vsi, kateri se enega kruha udeležujemo!

Da je zakrament svetega Rešnjega Telesa res vez edinstva in medsebojne ljubezni nam spričuje tudi zgodovina Cerkve.

Kadarkoli je bila močna in živa vera v ta zakrament, kadarkoli je bila Evharistija vernikom vsakdanja duhovna jed, je tudi ljubezen do bližnjega bila tako močna, da je popolnoma preobrazevala in preosnavljala življenje vernikov.

Spomnimo se na primer prvih kristjanov v Jeruzalemu.

O njih beremo v Apostolskih delih: “Po hišah so lomili kruh in vživali jed z veseljem in preprostim sreem:” (Konec prihodnjič)

VIII. FILM:

Na razstavi pokvarjenih živil

Jojmene, kaj se dogaja s čajem? Brezvestni, kavarnarji ga po vporabi posušijo, prodajo almacenerjem, ki ga pobarvajo z — anilino, in prodajo naprej.

Barvanje z anilinskimi barvami igra sploh velikansko vlogo pri ponarejevalcih živil, kakor, da so se ponarejevalci uživali v pleskar-sko obrt. Vse ti pobarvajo: kavo in čaj, olje, ki je v Argentini zelene, rumene in belkaste barve, moko, testenine kar v barvah raznih zastav, saj ste po argentinskih alamacenih gotovo že videli zelene makarone.

Vino in ocet sta ponarejevalcem tudi silno ljuba.

Ne bom pisaril koliko francoskega in španskega vina da popijejo Argentinci, ki ni nikdar videlo svojih rojstnih dežel. Da dajo vinu gotovo gostoto in zaželjeno barvo, ne vporablja samo mavca in aniline, marveč celó glicerina, in da se ohrani mu mešajo žvepleno kislino mesto tartarične. Tartarična kislina ohranja vino in jo ima v sebi v večji ali manjši količini vsako vno, ki je zraslo na trti. Argentinska vina posebno iz province Mendoza pa vsebujejo premalo tartarične kisline vsled tega ker so tla večinoma ilovnata in premalo prodnata in peščena. Zato argentinskim vinom večkrat dodajajo tartarično kislino, ki nikakor ni zdravju škodljiva, ako je ni preveč, marveč je koristna, ker pospešuje prebavo. Ali tartarična kislina je dvakrat tako draga ko na primer žveplena, slednja pa dosega isti učinek, da ohranja vino in ga varuje da se ne pokvari, s to "malo" razliko, da je močan strup.

V Argentini popijemo le prav malo vina, ki bi ne vsebovalo žveplene kisline. Kdor spi je recimo na dan 1 liter vina, zavžije na leto blizu pol litra žveplene kisline. Ubogi želodec! Ena kaplja čiste žveplene kisline ti prežge suknjo. Pa se čudimo zakaj je naše življenje v novi domovini tako kratko!

Podobno pripravljajo naši almacenerji jesih ali ocet.

Poznam zdravnika, ki ne zavžije kapljice octa — nadomešča si ga z limonovim sokom — ker pravi, da je ves ponarejen in strupen. Na liter vode vlijejo 20 gramov "ácido clorhidrico" ali pa "ácido acético" — oba sta močna strupa — ga pobarvajo s kočiničijo pa ga prodajo za pristen vinski kis.

Kdo se ne spominja ogrskih salam iz stare domovine? Še danes se mi napravijo slane v ustih, ko mi pridejo na um. Tu imamo za nje zelo okusno nadomestilo "Salame de Milan", ki seveda ne prihajajo iz Milana, marveč iz argentinskih mesnic, kjer jih očuvajo pred razkrajanjem in gnitjem z "ácido bórico"; to je kislina, ki jo rabijo zdravniki za očesne bolezni.

Slanike konzervirajo na ta način, da jih potresejo z "bicarbonato de soda".

Lasje pa so se mi zježili, ko mi je razkladal službujoči uradnik, kaj da delajo po nekaterih tovarnah za marmelade in sadne soke.

Seveda rabijo sladkorja po teh tvornicah veliko; treba je štediti ker je konkurenca velika. Mnogo sladkorja pade na tla, ki jih skrbno pometejo ter s to zmesjo posladkajo kuhano

Argentinski filmi

PIŠE FRANC DALIBOR

sadje, med katerim je najti včasih pljunke, čike, prah itd.

Brezalkoholne pijače! Te vendar ne bodo pokvarjene, boste rekli. Le počasi prijatelji. Hvala Bogu, da so ponarejevalci v ogromni manjšini, ali treba jih je prijeti za ušesa, da ne okužijo poštenih. Da se dovolj penijo, jim pimešavajo "Sapuonarius hemoliticus", ki je potentiran strup!

Ali žal še nismo pri koncu.

V Argentini močno obrajtamo razne zelenjave, konzervirane v octu, ki jih zavživamo pri govedini, in jih ohranjajo v raztopini sulfato de cobre, bakrena sol.

Za sardine mislijo gospodje almacenerji, da je najbolj primerna strupena svinčena sol, ki je, primerno raztopljena, zelo podobna oljčnemu olju, pa seveda mnogo cenejša.

Žgano kavo pomešajo s fižolom; cikorijo s prežganimi figami; jedilne gobe s posušeno repo; čokolado z lojem, strd z glukozo, ki je posebno škodljiva za diabetike, sladkorno bolne, riž je posejan včasih s celo kolonijo črvov, več let stare sljive okopljejo v glicerinu, pa dobijo za nekaj časa "visto" svežega blaga.

Na tej razstavi smo videli, zbrano in katalogirano brezobzirno podlost in propalost precejšnjega dela današnje človeške družbe.

V teh steklenih sodčkih, ki vsebujejo nagnila živila, v kemičnih soleh, v karbonatih in kislinah se zahrbtno reži — smrt. Najzahrbtnejša smrt, kajti zavihti ti svojo koso iz litra sladkega vina, iz šumeče limonade, iz škatlje sardin ali paradižnikovega ekstrakta, iz ubogega slanika!

Te soli, kisline in strupi sicer navadno ne uničujejo na en mah, marveč vneto in stanovitno izpodkopavajo ljudsko zdravje tekom več let, dokler ga niso končno res izpodkopali in uničili.

Požrtvovalni družinski oče lepega dne ob-leži. Leta so glodali strupi v njegovem organizmu ter mu krajšali življenje. Ne ve odkod bolezen, ne zaveda se, da je leta in leta pil vino s žvepleno kislino, zavžival sladkor s kre-

do in mavecem, strupene nagnite sardine, kis iz strupa, čokolado iz loja!

Veste kaj bi trebalo v Buenos Airesu? V Buenos Airesu, pa tudi še marsikje drugje, bi bil potreben stalen muzej pokvarjenih živil, kjer bi lahko nazorno študirali posledice raznih bolezni, ki izvirajo iz ponarejenih hranil. Ponarejevalec bi se v takem muzeju poučil o svojem zločinskem delu, konzument pa bi se v takšnem muzeju naučil, kje ima kupovati za svoj navadno težko prislužen denar — zdravo in tečno hrano.

Konec VIII. filma.

IX. FILM.

Pogovor z Japoncem

Ste se že kedaj vprašali koliko Japoncev da živi v Argentini? Okoli 25.000 jih bo po uradnem štetju, nekako toliko kot Slovencev. Pa so vse dugačni kaveljni kot smo mi Slovenci. Celo svojo lastno banko imajo prav v centru Buenos Airesa.

Japonci mnogi jako podeenjujejo. Pa ni tako. Kdor jih bližje spozna se jim mora spoštljivo odkriti in globoko prikloniti!

Japonci so pravi življenski filozofi, ki se držijo življenskega pravila, da obstoji človekova sreča v brzdanju potreb, to je v osebnem omejevanju.

Hvala Bogu, da jih je v Argentini razmero-ma malo, ter ni izgleda, da bi jim argentinska vlada v doglednem času dovolila vseljevanje v večjem številu. Sicer bi morda tudi nas Slovence okužili z ono skromnostjo, ki je le njim lastna.

Mora se priznati, da so se Japonci v Argentini kaj spretno specializirali. Nezaposlenega ne najdeš niti enega. V "Puerto nuevo" kjer so še do pred par meseci gospodarili nezaposlenci nisi našel niti enega Japonca, pač pa precej Slovencev še več Hrvatov in največ Poljakov.

Japonci so popolnoma okupirali nekatere obrtne panoge v Argentini. Kakor si ne moreš predstaviti argentinskega trgovca s poljstvom, ki bi ne bil poljski žid, trgovca s tekstilijami ki bi ne bil Turek (pravilno Arabec iz Sirije ali Libije), mlekarja, da bi ne bil Vasco, tako si ne moreš misliti čistilnice in likalnice oblek, da bi njen lastnik in skoro vsi nastavljenici ne bili Japonci. To je panoga, ki jo dominirajo popolnoma.

Ali tudi v druge panoge prodirajo. Kavarniška obrt prehaja na primer počasi, pa sigurno v roke Japoncev. Resnici na ljubo povedano sem vedno vesel, kadar pridem v kavarno, kjer mi bo stregel japonski natakari. Poštenjšega, uslužbenejšega natakarija ni na svetu.

Trgovine s kavo in čajem so tudi njih specialitete. Številčno pa se gotovo najbolj udeležujejo v gojitvi zelenjave. Okolice vseh velikih mest po Argentini so polne pridnih japonskih vrtnarjev. Posebno jih mrgoli buenosajreški jug, od mesta Buenos Aires tja proti La Plati. Pridejo, kupijo si par hektarjev zemlje, na mesečna odplačila postavijo pločevina-sfo hišico. Za dve leti imajo že kamijon, za pet let zidano hišo, za deset let so lastniki hiše in zemlje! Srečen, zavidanja vreden narod.

(Nadaljevanje)

Fotografija "LA MODERNA"

Edina in najbolj poznana fotografija v slovenski koloniji.

NOVOPOROČENCI! Najboljši in najtrajnejši spomin je lepa in dobro izdelana povečana slika, ki Vam jo napravi fotografija "LA MODERNA". Posebne cene z velikim popustom z ozirom na številno slovensko klijentelo.

Poštna slika od \$ 5.— dalje ducat. Obiščete nas lahko vsak dan do devetih zvečer, tudi ob sobotah. — Ne pozabiti:

Fotografija "LA MODERNA"

S. Saslavsky

Av. SAN MARTIN 2579

Bs. Aires

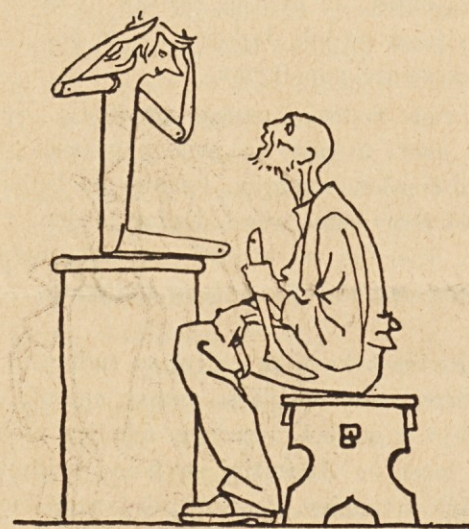
Telefon: 59 - 0522

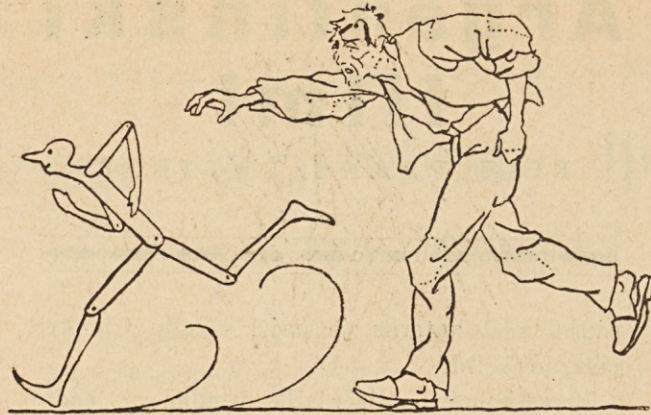
1. Stric Pepek, ki igra zelo važno vlogo v naši povesti, se je postaral, in ni bil več za težko delo. Sklenil je torej, da si bo napravil lepo leseno lutko, ki bo znala plesati in prevračati kozelce in delati vsake vrste neumnosti. Z njo, si je mislil, bi potoval po svetu, da si prisluži kosček kruha in čašico vina.

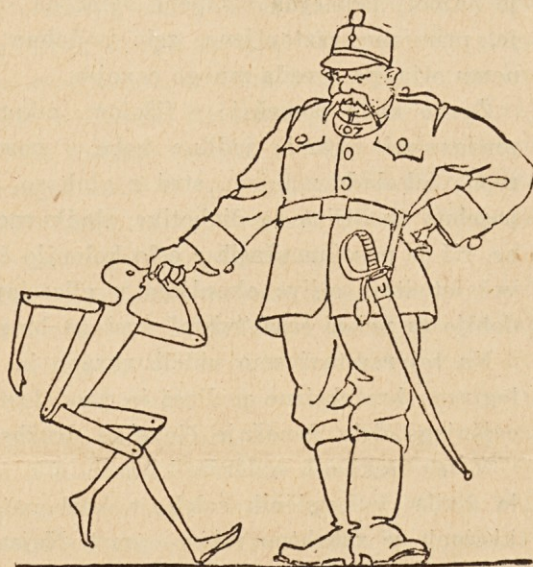
2. Jedva se je vrnil stric Pepek z velikimi, lesenim topljem ali panjem v svojo sobo, je že vzel v roke orodje in je začel dolbsti in rezljati svojega lutka, vse po vrsti: glavo, lase, čelo, oči, nos in usta, brado, vrat, ramena, želodec, lakti in roki.

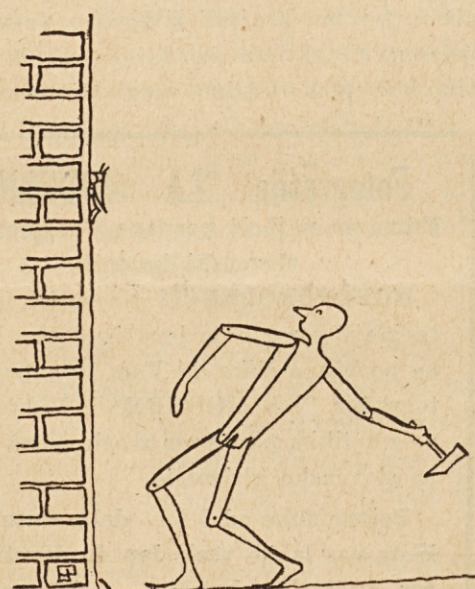
3. Komaj sta bili Storžkovi roki gotovi, je začutil Pepek, da mu je izginila lasulja z glave. Pogledal je v vis, in kaj je videl? Videl je svojo rumeno lasuljo v lutkovi roki in — na njegovi glavi. Užaloščen vsled otrokove predrznosti je zaklical stric Pepek: "Ti zbirsan otrok ti! Še dodelan nisi, pa že začenaš s takimi burkami!"

4. Ko mu je napravil noge in ga naučil hoditi, je Storžek odprl vrata, stekel na cesto, stric Pepek pa za njim tako urno, kakor so ga mogle nesti noge, in je vpil: "Primate ga, zgrabite ga!" Ljudje pa, ki so ju videli, v smeh, da bi skoro popokali. Dokler ni od daleč zagledal Storžka in Pepka žandar, ki se je razkoračil čez cesto, in končno vendarle ujel Storžka, ki mu je namerjal v splošno presenečenje uiti skozi koračo.

5. Ko je Pepek končno vendarle spet dobil svojega lutka, je grozil, da mu bo zdrobil vse kosti. Ljudem in žandarju pa se je lutek smilil, ker je bil tako lepo izdelan, in kaj torej žandar naredi? Izpustil je Storžka, strica Pepka pa je peljal v keho, da bi ne storil Storžku ničesar hudega.

6. Kakor dobra vest je svaril Storžka Murnček, ki se je prikazal na steni, naj bo vendarle dober in pameten. Storžek pa ni maral za dobre nauke, marveč je ves divji planil pokonci, pograbil s klopí leseno kladivo in ga z vso silo zagнал v Murna Marnjača.

STORŽEK in njegovo burkasto življenje

Nikomur nič ne koristi tajiti in si prikriti, da vsaj dve tretjini v Argentini živé slovenskih otrok v starosti od osmih do petnajstih let ne zna čitati slovenske knjige in časopisa, in se ne bo slovenskemu branju nikdar priučilo, če se ne bomo odrasli bolj kakor doslej brigali, da slovenski mladini razumevanje slovenskega jezika in duha čim bolj olajšamo in ji tudi dejansko pomagamo pri prvih korakih v naš domači duhovni svet in pri prvih težkočah, ki so sicer neznatne, pa se mlademu človeku vendarle večkrat zdijo nepremostljivo težke.

Čeprav velja ta obžalovanja vredna narodna nezavednost več ali manj za vse v Argentino vseljene tujce, vendar ni dvoma, da velja ne vem zakaj, posebno žalostno za nas Slovence, dočim so si znali na primer Nemci, Francozi, Angleži in Irci ohraniti skozi dolgo vrsto rodov svoj jezik in z njim naravno združeni žili spomin na domovino svojih očetov.

Brez dolgih in učenih teoretičnih razprav je začel naš list po svoji najboljši moči praktično reševati to velevažno vprašanje, kakor biro mu je postalo mogoče, zlasti s tem, da je vpeljal redno stran zabavnega otroškega berja, in kratek, pa kolikor mogoče reden pouk v slovenskem krščanskem nauku, ki je seveda predvsem važen zato, ker po argentinskih državnih šolah ne dobe otroci nobenega verskega pouka.

V našem zabavno-poučnem delu nudimo našim mladim čitateljskom slovitega "Storžka in njegovo burkasto življenje", po našem mnenju najboljšo mladinsko povest iz vsega slovenskega slovstva, ki se ni priljubila samo mladini, ki je vsa navdušena zanjo, marveč tudi odraslim, izmed katerih jih precej najprej počasi Storžka, ko jim je pismonoša list prinesel. S posebnim zadoščenjem prejemamo zahvalna pisma zlasti še iz neargentinskih južnoameriških in celo Evropskih držav, kjer so zlasti v Franciji vpeljali naš list v nekatere tamošnje slovenske šole kot nekako vedno novo in priljubljeno slovensko čitarko. Pripominjamo, da na željo radi pošiljamo naš list vsem našim šolcem, kolikor ga potrebujejo.

Resnično pa smo žalostni, ko vseeno še pričujemo, mlade slovenske ljudi, ki v glavnem samo zato ne razumejo slovenskega branja, ker niso, imeli nikogar, ki bi se nekoliko potrudil z njimi, jim dali v roke naš list, pokazal jim četrto ali peto slovenskih tiskovnih posebnosti in jim razložil skrajna kakih deset manjših vsakdanjih slovenskih besed.

Šen enkrat prosimo vse slovenske starše, naj bodo vendar dobri do svojih lastnih otrok, naj jim naredijo uslugo, ki bo njim samim tako lahka, njihovim otrokom pa morda v tako veliko korist.

Pred vsem pa prosimo tudi samo slovensko mladino, naj si med seboj pomaga v čitanju slovenskih knjig in spoznavanju slovenske domovine, se med seboj navdušuje, se o našem listu in o njegovi vsebini večkrat razgovarja, nam ob sebi umevno, da med Slovenci vedno v slovenskem jeziku, in naj nam tudi kaj piše.

Ko bo naša slovita Storžkova povest v kratkem končana, in se bo po njej naša mladina veselo in takorekoč igraje dobro naučila slovenskega čitanja in popolnoma obvladala našo govorico, bomo začeli prinašati celo vrsto zanimivih člankov o lepota naše zemlje, o naših narodnih in umetnih pesmih, o naši zgodovini, o naši umetnosti, o naših knjigah, o naših slavnih možeh, o naši slovenski narodni moči, o volji, željah, potrebah in koristih slovenskega ljudstva.

Da bo ta naša mladinska stran bolj zanimiva in bolj prijetna, smo se že obrnili za pomoč na prvovrstno poklicno umetnico v domovini, o kateri ne dvomimo, da nam bo že v kratkem času poslala česar smo prosili, in ostala naša stalna sodelavka in prav za prav resnična urednica naše mladinske strani, ki bo tako urejevana, da bodo imeli veselo z njo tudi odrasli.

Nekaj časa pa se bomo še od srca smejali Storžku in njegovim neverjetnim burkam, iz katerih si bomo mimogrede zapomnili tudi kaj koristnih in prav zlatih nauk.

Naše posebno veselje bodo tudi še naša ljubke slike, ki jih je narisal sedaj že pokojni gospod Gašper Porenta, profesor v št. gimnaziju nad Ljubljano, in katerim po njihovi preprosti in ljubki umetnosti zastoj iščete primere tudi po velikih buenosajrejskih revijah.

Ker smo dobili zadnji čas zelo veliko naših čitateljev in prijateljev, katerim ne moremo postreči z vsemi doslej izišlimi številkami našega lista, smo se odločili, da bomo ponatisnili danes in prihodnjic vse doslej nastajene slike iz Storžkove povesti, nekaj pa jih bomo dodali tudi prvič in na vovo, ter bomo v kratkih stavkih ponovili glavne dose-danje Storžkove zgodbe, da bodo tudi naš nov čitatelj in naročniki lahko sledili nadaljnjemu pripovedovanju.

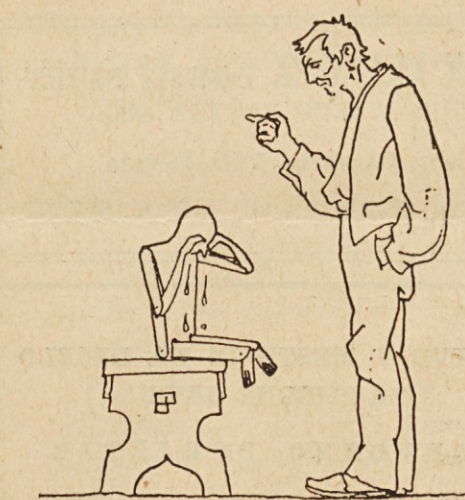
Gotovi smo, da bo tudi našim zvestim čitateljem ljubo, če si bodo mogli se enkrat temeljito ogledati paglavca Storžka in se še enkrat nasmejati njegovim tragikomičnim burkam.

7. Storžek je — sam doma, brez očka — postal lačen. Šel je torej pozno zvečer po mestu, da si izprosi kosček kruha. Toda, ko je pri neki hiši pozvonil, so zvrnili nanj golido vode, mesto, da bi mu dali kruha. Moker ko miš in onemogel se je vrnil, stegnil noge čez ogenj, da bi se mu posušile, in zaspal. Noge pa se mu niso samo posušile, ampak so se tudi vnele in zgorele.

8. Ko se je čez dva dni vrnil Pepek iz zapora, ni mogel skozi vrata v svojo hišo, ker so bila od znotraj zaklenjena. Spleza torej skozi okno in rolni, kako bo paglavca Storžka. Ko pa je zagledal revčka z ožganimi nogami, je brž pozabil na ostre besede, objel ga je in poljubil.

9. Stric Pepek je dal Storžku najprej nekaj dobrih nauk, potem pa je poiskal dva kosa trdega lesa. Ko so bile noge izrezljane, se je Storžek zleknil in delal, da spi, med tem pa mu je stric Pepek prilepil obe nogi vsako na svoje mesto, tako dobro, da se še poznalo ni, kje da sta bili zlimani.

10. Da se kaj nauči, je bilo treba poslati smrkavca v šolo. Toda prej mu je bilo treba obleke. Stric Pepek mu je torej napravil obleko iz rožastega papirja, škornje iz lubja in čepico iz kruhove skorje. Tudi abecednik mu je kupil, potem pa hajd v šolo.

11. Falot Storžek pride na poti v šolo mimo Gašperčkovega teatra, in ker nima denarja za vstopnino, proda staremu cunjarju za štiri dinarje svoj lepi novi abecednik, ki ga neki pameten deček ni hotel kupiti, češ da je deček in ne sme ničesar kupovati od dečkov.

12. Ko je stopil v teater, sta bila ravno na odru Harlekin in Pulcinela, ki sta takoj spoznala svojega brata in ga povabila gori na pozorišče, kjer je naenkrat nastala velika zmeda, tako, da je moral priti gospod ravnatelj Ogenjžrl, grd, da bi se ga ustrašil ob samem pogledu. Gospod ravnatelj Ogenjžrl je sklenil, da bo Storžek razsekan in na ogenj vržen.

PIERRE L'ERMITE:

DEKLICA Z ODPRTIMI OČMI

Roger Maude je motril dekle, ki je ponosno povedala svoje. Kako je lepa, njegova — če Bog da — zaročenka, kadar švigne plamen iz njenih modrih oči pod črnimi obrvi!

Poskušal je urediti stvar:

"Razumem, kako Vam je potrebno, da se Vam živi umirijo. Toda ne mislite li, da bi Vama bila opera kakor nalašč...?"

"Da poizkusiva še enkrat kako aretacijo?!"

"V moji družbi bodite brez skrbi!"

"Gospod Maude, izberimo srednjo pot... Pustimo opero na miru; jutri bi rada posetila cerkev Sacré-Coeur. Danes pridite z nama, če Vam je prav, ter nama pokažite pot. Zdi se mi, da mi bo malo hoje dobro delo."

Roger Maude je bil v dvomu. Seveda ga "srednja pot" ni prav nič navdušila. Ni se bil tako lično napravil zato, da bi se izprehajal po pariških ulicah! Poizkusil je izbiti vsaj še kak drug profit:

"Dobro, toda nazaj grede Vaju vendar smem povabiti na čaj v ulici Charles-Nodier..."

"Oh ne, tega pa ne!"

"Uboga moja mama! Vi ne veste, kako zelo ji je žal!... Kako ste neizprosni... strogi!..."

Odšli so vsi trije po ulici des Abbesses, zavili v rue Lepic, ki je bila v tisti svetli noči zgodnje jeseni tako čudna.

Nebo je bilo ledenomodre barve, prebito tu pa tam po kaki daljni zvezdi. Mesec je bil kakor bisern okrasek na originalu noči ter je rezal na cesto v ostrih črtah čudovite silhuete čudovitih hiš...

Ko je trojica prehodila nekaj minut v popolni tišini zapuščeno cesto, je nenadoma zašla v blazen vrtinec, v okolici moulina de la Galette... Ženske bolnega izraza, nenavadne obleke; moški, večji del v svečanih večernih oblekah, kočije, zvoki bližnjega orkestra, zelenkasta električna luč...

Uniformiran nastavljenec zabavišča, ki je opazil Rogerjevo belo samoveznico, mu je ponudil program, ki ga je mladenič sanjavo prečital, zmečkal in vrgel na tla...

V tem živahnem toku so hodili nekaj minut; nato so dospeli nad ulico Ravignan in spet je vladala tišina naokoli...

Počasi so šli po ulici Saint-Rustique, kjer je

mogočno vladala ogromna belina cerkve Sacré-Coeur.

"Gotovo je z enim kruhom, ki kakor znano obstoji iz mnogih zrn, označena tudi edinstvo narodov".

Dekloca

Teta Cecilija in Rolanda sta zavzeti občudovali to veličino, oblito s hladno svetlobo in podčrtano z globokimi sencami.

Roger Maude je vdano korakal ter upiral oči v svoje brezpredmetne lakaste čeveljčke...

Tako so dospeli do zaklenjenih vrat montmartreškega sv. Petra.

"Kako se imenuje ta cerkev...?" je vprašala Rolanda.

"Ne spominjam se več njenega imena..."

...!!!

Teta Cecilija nenadoma vzklikne. Prepoznala je umetnika, ki je bil istočasno s kolonijo v Noirmoutieru ter je večkrat slikal v "Stari Rakovici", v Zavetju in v Garennière... Montmartrečan, ki je šel nocoj na sveži zrak, kakor se mu spodobi, ter je pušil svojo pipo v očigled neskončnosti.

"Gospod Gignoux!..." je vzkliknila.

"Glejte no... Vi ste, gospodična! Tu... in ob tej uri!... Zdi se mi, da se mi sanja!... Ali je res mogoče, da ste se spravili iz starega Noirmoutiera. In evo, prijazna gospodična Rolanda je tudi tukaj!"

Sramežljivo je vzel Gignoux svojo pipo iz ust ter pristrčno pozdravil dami.

Nato je zapazil Rogerja Maudea.

"Ah, tudi Vi ste tukaj! In kako nobel napravljeno! Ja — kateri veter vas je prinesel? Kaj naj to pomeni?"

"Nič ne pomeni..." je naglo dejala Rolanda.

"Recimo torej, gospodična, da to nič ne pomeni!"

"Vprašali sva, kako se imenuje ta-le cerkev..."

"To je montmartreški sv. Peter, ena najstarejših pariških cerkev!..."

Gignoux pa je bil montmartrečan od nog do glave ter se je zato na mah ogrel za svoj predmet:

"Kraj, na katerem zdaj stojite, je ves posvečen po slavni zgodovini"

"Tako nekako, kakor opatija la Blanche na Noirmoutieru..."

"O, še mnogo bolj... Ta-le cerkev je bila svojčas opatijska kapela nekdanjega benediktinskega samostana, ki je zavzemal ves ta grič. Vernice so hodile po podzemskem rovu doli do kapelice "Martyrium" v ulici Antoinette, v kateri je bil pokopan sv. Denis... Kjer sta se srečala sv. Ignacij iz Loyole in sv. Frančišek Ksaverij... Kako, mladi mož, ali Vi vsega tega ne veste?"

"Ne vem..." je odgovoril Roger Maude. "Zato mi je pa tem bolj znana opatija Thélème..."

"Poslednjo opatico — ime ji je bilo Montmorency-Laval — dva i nosemdeset let staro i npopolnoma gluho ženico, so obdolžili, da je rovarila zoper revolucijo in so jo tirali pred ljudsko sodišče. Ker pa se je zdelo, da se bo razprava zavlekla na dolgo, kajti uboga ženica ni čula nobene besede in tudi ni razumela, česa jo dolže, je Fouquier-Tinville prekinil obsodbo s tem, da je zaklical konclistu."

"Zapišite, da je "gluho" rovarila proti revoluciji!..."

Pošasti, ki so izvrševale sodnijski posel, so bruhtle v smeh; naslednjega dne so opatici odsekali glavo. Radi teh redovnic vidite v tem okraju samo taka imena rue des Abbesses (Nunska ulica), Plan des Abbesses (Nunski trg), Boulangerie des Abbesses (Nunska pekarna), itd. — Toda pojdimo tu po ulici Azais... Od tam boste imeli veličasten razgled na Paris.

"Veličasten" ni pretirana beseda.

Gignoux, ki je vedno vnet za "svoj" Montmartre, je bil še posebno navdušen od nepričakanega srečanja ter je vlekel teto Cecilijo kar naprej.

Teta Cecilija mu je vsa zavzeta sledila.

Roger Maude je ostal nekoliko bolj zadaj z Rolando, ki se je ob vsakem koraku ustavljala, prevzeta od veličastnega razgleda.

Tam je ogromni, pošastni Pariz...

Kakor da niso resnična, se odražajo v luninem svetu poslopja, ulice, troji...

Zvoniki in stolpi cerkva so kakor blede roke, dvignjene proti zaprtemu nebu.

Od spodaj se dviga dih milijonov bitij. Človek bi dejal, da je spodaj ocean, čigar valovi bi bili ljudje... sivi valovi, modri valovi, iz katerih se slišijo klici, se nenadom dvignejo iz orjaškega ropota ter se spet sesujejo vase in porazgube. (Nadaljevanje)

Najboljše fotografije v Buenos Airesu
ob navadnih cenah

OPTICA FOTO E. FERRO
LAVALLE 1242 — U. T. 35 - 5800

Vse foto potrebščine
20 o/o popusta na optiko

Klavnica — Prekajevalnica — Tovarna
klobas — Zaloga masti

TICHY JOSE

Trellier 2251-53. U. T. 68 Mataderos 429

Tovarna:

Prodajalna:

Calle 25 de Mayo 758. U. T. 31 Retiro 4823

Podružnice:

Avda. Leandro N. Alem 822

Cabildo 1386 (Belgrano) U. T. 73 - 3570

FRANC KLAJNŠEK, zidarski majster

Calle MARCO SASTRE 4351,

esq. Sanabria, Villa Devoto

BUENOS AIRES

U. T. 50-0277

**SELITVE V MESTU IN NA DEŽELO
ZA ZMERNE CENE**

PREVOZNO PODJETJE

RAFAEL TURK

OSORIO 5085 esq. WARNES 2200

U. T. 59-2505 in 59-3667

V dar dobite

na vsakih 6 slik, ki stanejo od 3—6 \$,
lepo sliko v barvah

Atelje MARKO RADALJ

F. Quiroga 1275

DOCK SUD

ZUBOZDRAVNICA

Dra. Samoilović de Falicov

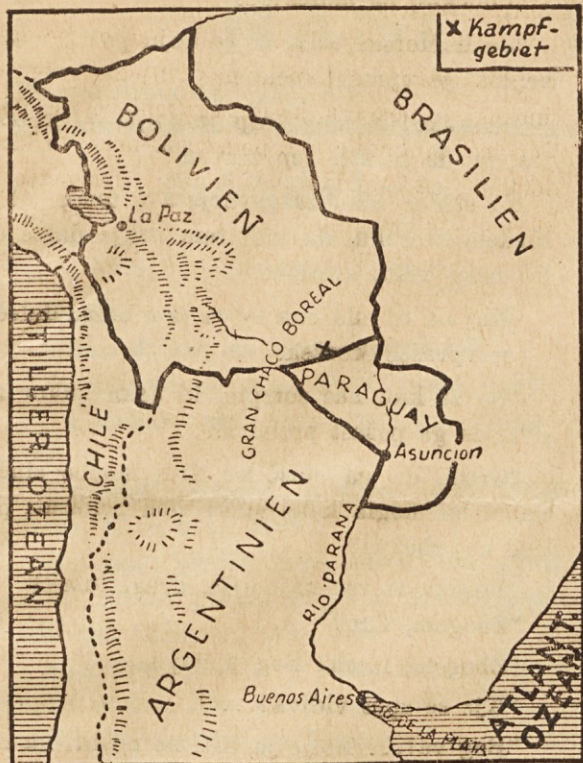
in FELIKS FALICOV

Sprejemata od 10 do 12 in od 15—20 ure

DONATO ALVAREZ 2181

U. T. 59 - 1723

Trelles 2538

I. BOLIVIJA

Bolivija je morda najzanimivejša država sveta.

Kako velika da je in koliko prebivalcev da ima, menda nihče točne ne ve. Nad en milijon in četrt kvadratnih kilometrov, to je za dobrih pet Jugoslavij ali Italij, meri njena površina, prebivalstvo pa je približno štirikrat manjše, kakor prebivalstvo Jugoslavije, ali štirinajstkrat manjše, kakor prebivalstvo Italije.

Večina prebivalstva tvorijo še danes čisto krvni Indijanci, zlasti Indijanci obeh staroznanih rodov Aimaré in uechua (izgovori: Kečué).

Indijanci Kečué, so bili gospodarji srednje Amerike, ko so pred štiristo leti prišli v deželo španski osvajalci. Njihovo glavno središče so danes prostrane južne pokrajine sosednje ameriške države Perú. Njihova svoječasa središča pa so bila zlasti Cuzco s še danes ohranjenimi orjaškimi razvalinami, in znamenito na meji med Bolivijo in Perú-jem 3.816 metrov visoko nad morjem ležeče, 200 km dolgo, 66 km široko in do 272 metrov globoko jezero Titicaca, okrog katerega so zrasla mogočna kulturna in upravna središča obeh svoječasnih indijanskih rodov Kečué in Aimaré, katerih razvaline starinoslovci vneto raziskujejo in obćudujejo. Za nas Slovence je zanimivo, da so imeli svojčas cistercijanski redovniki ob tem jezeru velika posestva in samostane in je vrhovna uprava cistercijanskega reda ponudila vsa ta zemljišča slovenskim očetom Cistercijanom v Stični na Dolenjskem, ki imajo izredno veliko mladega naraščaja, da jih prevzamejo in se tam naselijo.

Znameniti Inke, katerih ime tolikokrat slišimo, kadar govorimo o razmerah v stari Ameriki pred španskim odkritjem, niso bili indijansko pleme, kakor navadno mislimo, ampak samo poglavarji, indijanskega rodu Kečué, ki se je vladal — **komunistično**, o čemer bomo ob drugi priliki obširneje razpravljali.

Glavna indijanska rodova Aimaré in Kečué, ki sta na zemlji današnje Bolivije ustvarila svojčas tako visoko kulturo — mislimo zlasti na slavne bolivijske razvaline Tihuanaco, o katerih večkrat slišimo — sta danes na pol divja.

Poleg teh dveh glavnih živi v Boliviji še cela vrsta drugih, manjših in še manj kulturnih ali tudi čisto divjih indijanskih rodov, zlasti

JANEZ VODOPIVEC, Buenos Aires:

Bolivija, Paraguay in Chaco

se po vročih in za Evropece nepristopnih severovzhodnih bolivijskih močvirjih.

Potomce mešanih, evropsko-indijanskih zakonov, imenujejo v Boliviji Cholos. Cholos so steber današnje bolivijske državne uprave.

Bolivija nima velikih mest, kakor na primer Brazilija in Argentina. Glavno mesta La Paz ima nekaj nad sto tisoč prebivalcev, Cochabamba jih ima nekaj nad trideset tisoč, vsa druga mesta pa so veliko manjša.

Po zemljepisni legi sodeč bi morala vladati v Boliviji izključno vroče tropsko podnebje. Toda Bolivija je nasprotno kakor Argentina, gorata dežela. Južno ameriška Kordiljera, velgorje **Andi**, doseže v Boliviji ogromno širino osemstotih kilometrov z nad šest tisoč metrov visokimi vrhovi. Za primer naj omenim, da je visok Triglav, najvišja slovenska in jugoslovanska gora, komaj 2.864 metrov. Velik del, skoro tretjino Bolivije tvori takoimenovana Puna, to je tri do štiri tisoč metrov visoka planota med obema andskima grebenoma, na katero si je podnevi tropsko solnce, kakor da jo hoče spaliti, noč pa jo spet ohladi, tako da so mrazovi in slane in toče nekaj navadnega in vsakdanjega. Vendar je to daleko najvažnejši del bolivijske zemlje, na katerem živi devetdeset odstotkov vsega prebivalstva. Samo slikovito glavno mesto La Paz leži štiri tisoč metrov visoko nad morjem, v gorski kotlini obdani od po šest tisoč metrov visokih gorskih vrhov, znameniti Illimani jih šteje celo šest tisoč in štiri sto. Samo o tem svojevrstnem mestu bi se dala napisati zanimiva debela knjiga.

Bolivija je domovina krompirja, ki ga poznajo v deželi kakih dvesto vrst, in ga tudi pripravljajo na vse mogoče načine.

Popisavati vse vrste bolivijskih poljskih pridelkov je na tako majhnem prostoru nemogoče. Saj pride popotnik lahko tekom enega samega dneva iz najbolj vročih tropskih krajev v pokrajine večnega snega in ledu, in srečuje spotoma vso tako različnim toplotnim razmeram odgovarjajočo rast, kar velja za rastlinstvo in živalstvo.

Od odkritja novega sveta, pa do začetka devetnajstega stoletja, to je tja do 1810 je bila Bolivija španska kolonija. Osvobodilne vojske so trajale petnajst let. Ker je že za časa španske vlade pripadala Bolivija nekaj časa podkraljestvu Peru, takrat se je imenovala Visoki Perú — nekaj časa pa podkraljestvu La Plata (Argentina), sta po osvoboditvi obe državi hoteli postati lastnici tega velikega ozemlja, dokler se nista končno, pogodili, da postane dežela samostojna in si privzame ime Bolivija, po Bolivarju, znamenitem generalu iz časov osvobodilnih vojsk.

Meje teh neizmernih pokrajin že takrat niso bile točno določene, kar je dalo povod mnogim vojskam, v katerih pa je spremljala Bolivija stalna nesreča, posebno ker so jo slabili tudi stalni notranji politični boji, ki dosežajo med vročerkvini južnimi Amerikanci še vse drugačne mere, kakor med zmernejšimi Evropeci. V vojski med Chile na eni strani in Bolivijo in Perú na drugi, je izgubila Bolivija veliko pokrajino Atacama, sicer pušče, pa dragoceno zaradi velikih solitrskih ležišč. Čilenska provin-

ca Antofagasta, kjer živi tudi mnogo Jugoslovancev, zlasti Dalmatincev, je bila svojčas bolivijska.

Z izgubo puščave Atacama je izgubila Bolivija tudi dohod do morja, kar je bilo zanj še usodnejše.

Leta 903 je morala odstopiti Bolivija Braziliji kaučuka bogati teritorij Acre. Ta odstop si je Brazilija izsilila proti plačilu štiridesetih zlatih pesov in z obvezo, da bo na svoje stroške zgradila takoimenovano Mamoré-železnico, po kateri je dobila Bolivija dohod na morje potom veletoka Amazonas.

Tudi Mamoré-železnica bi zaslužila svoje posebne razprave.

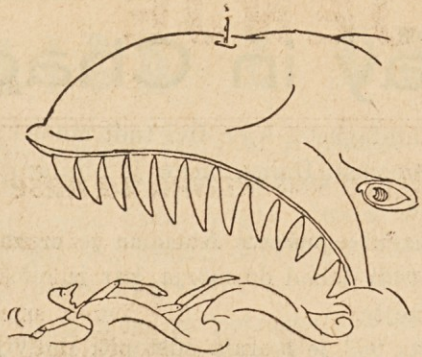
Tožkoč s katerimi je bila družena gradnja te svojevrsne železnice menda ni mogoče popisati.

Najprej je bilo treba izsekati **tristo šestdeset kilometrov pragozda**, delo ki si je more težko predstavljati, kdor pragozda še videl ni.

Stoletna drevesa v obsegu deset do dvajsetih metrov je bilo treba izsekati, korenine izkopati in vse spraviti s poti. V štirinajstih dneh, pa je bila izseka že spet zarasla, če je niso neprestano čistili. Ne samo delavce, ampak tudi živila, kuhinjske priprave, vse stanovanjske potrebsčine, je bilo treba pripeljati stotine in deloma tisoče kilometrov daleč po brezpotnih pokrajinah. Bilo je treba izsušiti celo vrsto v tropskih krajih dvakrat nezdravih močvirij. Zaradi neznosne vročine je bilo delo nedopovedljivo naporno. Mnogi tisoči delavcev iz celega sveta, brez dvoma tudi mnogi Slovenci, zlasti pa še drugi Jugoslovani, ki jih je izvažila v te daljne in nezdrave kraje dobra plača, so našli pri gradnji Mamoré-železnice pre zgodnjo smrt. Nobene odškodnine ni bilo treba plačati za zemljo, nobenega predora ne pozna Mamoré-železnica, nobenih posebnih mostov, vendar je bila brez primere dražja, kakor katerakoli druga železniška proga sveta. Če omenim en sam primer: bilo je treba postaviti šest sto tisoč lesenih železniških pragov, ki so jih uvedli iz Avstralije, ker so prišli kljub ogromni razdalji ceneje, kakor da bi jih izdelovali na licu mesta, kjer je bilo dobrega lesa v izobilju.

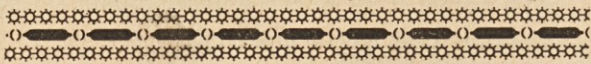
Poleg te neokretne poti po Mamoré-železnici in po plovnem veletoku Amazonas ima Bolivija na razpolago še nekaj drugih, komaj kaj bolj pripravnih izhodov na morje in v svet: na Pacifik čez perusko pristanišče Mollendo in čez čilenski pristanišči Arica in Antofagasta, na Atlantik pa po železnici do Rio Parana in potem po Rio de la Plata, mimo Buenos Airesa, in končno še priključek na braziljske železnice Sao Paulo — Matto Grosso, o čemer pa bomo pozneje obširneje razpravljali.

Ravno tako je skrajno teža ven promet po bolivijski notranjosti. Železnice so zaradi višine silno drage in redke. Najbolj navadno prometno sredstvo so slabotne lame, ki jih jašejo in na katerih hrbtnih je treba prenesti slabotne skoro vse za izvoz namenjene tovore. Najbolj običajno prometno in tovarno sredstvo pa sta kajpak še danes: podplati in človeški hrbti, po čemer so posebno znani Indijanci Aimara.

STORŽEK

Po LORENZINI — LOVRENČIČU

Ta morska pošast ni bila nihče drugi ko orjaški morski volk, že večkrat omenjen v naši zgodbi, ki so mu zdeli radi njegove krvoločnosti in samogoltnosti ime "Atila rib in ribičev."

Predstavlja si preplašenost ubogega Storžka, ko je zagledal pošast! Skušal se ji je izogniti, spremeniti smer svojega plavanja, skušal je pobegniti, a grozna, na široko odprta usta so mu bila vedno nasproti s hitrostjo strele.

"Pohiti, pohiti, Storžek, za božjo voljo!" je vpila meketaje lepa Kozica.

In Storžek je obupno plaval z rokami, s prsi z nogami in stopali.

"Pohiti, pohiti, Storžek, ker pošast se bliža!..."

In Storžek je podvojil vse svoje moči, vso svojo jakost in plaval hitreje.

"Pazi, Storžek!... Pošast te dosega... Glej jo!... Glej jo!... Podvizaj, podvizaj se za božjo voljo, sicer si izgubljen!..."

In Storžek je plaval tako urno kot še nikdar naprej in naprej in naprej kot izstreljena krogla. In že je bil blizu kleči in že se je Koza nagnila nad morje in mu prožila prednje nožice, da bi mu pomagala na kopno!...

A bilo je že prepozno! Pošast ga je dosegla; pošast je potegnila sapo vase in popila ubogega dondka, kakor bi izpila kokojše jajce, in ga je pogoltnila s tako silo in požrešnostjo, da se je Storžek, ko je padel v želodec, nevarno pobil in ostal četrto ure omamljen.

Ko se je od osuplosti osvestil, ni mogel — ni ti on! — zbrati misli, da bi ugotovil, kje prav za prav je. Okoli njega je bila grozna tema, tako črna in globoka, da se mu je zdelo, kot bi potonil glavo v tintnik, poln črnila. Napel

je ušesa, a ni slišal najmanjšega šuma, samo od časa do časa je čutil, kako mu bije v obraz puh velikega vetra. Spočetka ni mogel razumeti, odkod prihaja veter, a potem je ugotovil, da prihaja iz pljuč grozne pošasti. Vedeti je namreč treba, da je Morski volk imel nadohu in ko je dihal, se je zdelo, ko da je potegnila burja.

Storžek se je skušal predvsem malo opogumiti, a ko je skusil in preizkusil, da je zaprt v želodec morske pošasti, je začel jokati in cviliti in jokajoč je klical:

"Na pomoč! Na pomoč! O jaz revež! Kaj ni nikogar, da bi me rešil?"

"Kdo hočeš, nesrečnež, da te reši?" se je utrgal iz teme glas ko zvok razglašene strune.

"Kdo govori?" je vprašal Storžek, ki je čutil, da ledeni od strahu.

"Jaz sem, jaz, ubogi Tun, ki me je Morski volk požrl obenem s tabo. Katera riba si pa ti?"

"Jaz nimam razen oči nič skupnega z ribami. Jaz sem lutek."

"Pa kako, da si se dal požreti pošasti, če nisi riba?"

"Misliš, da sem se dal jaz požreti? Sama me je požrla! Kaj naj le zdaj počnemo v tej temi?..."

"Vdati se je treba, da naju pošast prebavi!"

"A jaz bi ostal rad neprebavljen!" je zatlil Storžek in se spustil spet v jok.

"Tudi jaz ne bi hotel biti", je priznal Tun, "a sem toliko modrijana, da se tolažim, misleč: če si rojen tunček, je že bolje, da vzameš konec v vodi kot v olju."

"Neslanost!" je zaklical Storžek.

"A je moje mnenje," je odvrnil Tun, "in mnenje je treba, kot pravijo naši Tuni politiki vpoštovati in spoštovati!"

"Kratkomalo... jaz hočem odtod... pobegnil bom!..."

"Pobegni, če moreš!..."

"Je li Morski volk, ki je naju požrl, močno velik?" je vprašal dondek.

"In kako! Njegov trup je daljši od kilometra, ne da bi štel rep zraven."

Ko sta se tako razgovarjala v temi, se je zazdelo Storžku, da vidi tam nekje daleč daleč neko vrsto svetlobe.

"Kaj na bi bila ona luč tam daleč daleč?" — je vprašal Storžek.

"Bo že kak naš sotrpin, ki čaka kakor mi dva, da ga pošast prebavi!..."

"Grem, da ga obiščem. Ni-li mogoč slučaj, da bi mi mogla kaka stara riba pokazati pot, kod naj zbežim?"

"Voščim ti vse najboljše, dragi lutek!"

"Zbogom, Tun!"

"Zbogom, lutek! Bog ti daj srečo!"

"Kje se spet vidiva?..."

"Bog ve?... Bolje je, niti ne misliti na to!"

XXXV.

Storžek najde v želodcu morskega volka... Koga najde? Berite to poglavje in izveste

Komaj je zaklical Storžek svojemu prijatelju Tunu zbogom, je začel tavati po sredi teme in šel tipaje po želodcu Morskega volka, bližajoč se korak za korakom proti oni mali svetlobi, ki jo je videl daleč, daleč brleti.

In ko je hodil, je čutil, da mu brodiyo noge po brozgi mastne in spolzke vode, ki je tako ostro zavdarjala po evrtih ribah, da je mislil, kot bi živel sredi štiridesetdanskega posta.

In bolj ko je prodiral, bolj jasna in razločna je postajala svetloba, dokler ni, ko je šel in šel, končno došel do cilja; in ko je došel... kaj je našel? Če tisočkrat odgovorite, ne uganete. Našel je majhno, pogrnjeno mizico, na njej prižgano svečo, ki je bila vtaknjena v zeleno-kristalno steklenico, in ob mizi je sedel starček, ki je bil ves bel, kot bi bil iz snega ali spejnjene smetane, in je žvečil neke žive ribice, a še tako žive, da so mu včasih, medtem ko jih je jedel, zmuznile celo iz ust.

(Nadaljevanje)

Edina naša slovanska lekarna

FRANJO HUŠPAUR

DOCK SUD

(Prov. Buenos Aires)
calle **FACUNDO QUIROGA** 1441
nasproti komisarije

Dajemo bodisi ustmena, bodisi pismena pojasnila o Vašem zdravju.

Dr. Juan Angel Martinolich

odvetnik

U. T. 35 - 5223

MONTEVIDEO 481

**Elektromehanična delavnica
KLARIČ & METLIKOVEC**

Popravljanje in postavljanje električnih motorjev, dinamos, ventiladorje in drugih strojev.

Izdelava solidna, vsega v stroko spadajočega dela

Se delajo modeli (matrices) — Varenje (Soldadura Autogena)

J. B. ALBERDI 232 — U. T. 60 Cab. 6604
BUENOS AIRES

Prva naša čevljarska delavnica na Dock-Sudu

GJURO ŠTAJCAR

CALLE LONDRES 1430

DOCK SUD